

5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Gaziantep İli Örneklemi)

The Evaluation of 5th Class Turkish Course Program According to Teachers' Point of Views (Sivas Province Sampling)

Ali Osman ENGİN *

Aysel ARSLAN**

Öz

Bu çalışmanın amacı 2017-2018 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan 5. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Nitel araştırma desenleri arasında yer alan durum çalışmasının kullanıldığı bu çalışmada 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanım, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme-değerlendirme boyutlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesine yönelik olarak hazırlanmış sekiz sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Gaziantep ili Şahinbey ve Şehitkamil ilçelerindeki 18 farklı ortaokulda görev yapmakta olan 25 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler betimsel analiz ve frekans çözümleme teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analiziyle incelenmiş ve kodlanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenler 5. sınıf Türkçe öğretim programının kazanım boyutunun genel olarak olumlu ve ulaşılabilir; yöntem ve tekniklerin uygun ancak okullardaki materyal eksikliği nedeniyle uygulanmasının zor; en çok uyguladıkları yöntem ve tekniklerin düz anlatım, soru-cevap ve beyin fırtınası; etkinlikler ve materyallerin kazanımlara uygun; programın ölçme-değerlendirme boyutu ve programa yönelik yapılan rehberliğin ise yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar, metinlerin öğrenci düzeyine uygun seçilmesinin ve anlama etkinlikleri ile dinleme metinlerinde kullanılan görsellerin sayısının artırılmasının programın daha işlevsel hale gelmesine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretim programı, program değerlendirme, Türkçe öğretmeni, eğitim

Abstract

The purpose of this study is evaluating the 5th grade Turkish Language Teaching Program in the 2018-2019 academic years according to the opinions of the teachers. In this case study, which is one of the qualitative research designs, learning outcomes, content, learning-teaching processes and measurement in 5th grade Turkish course teaching program are used. A semi-structured interview form consisting of eight items was used to evaluate the evaluation dimensions according to teacher opinions. The study group consists of 25 Turkish teachers working in 18 different secondary schools in Şahinbey and Şehitkamil district of Gaziantep province during the spring term of 2017-2018 academic years. The data obtained from the research were analyzed by using descriptive analysis technique. The data were examined and coded in detail. According to the findings of the research, the teachers stated that 5th grade Turkish teaching program generally positive and accessible; that the methods and techniques are appropriate but difficult to implement due to lack of material in schools; that the methods and

*Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Eğitim Programları ve Öğretim, Erzurum, aliosman.engin@atauni.edu.tr

**Öğretim Görevlisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, Sivas, arslanaysel.58@gmail.com

techniques they apply most are lectures, question-answer and brainstorming; that activities and materials are appropriate for achievements; that the measurement-evaluation dimension of the program and guidance on the program were insufficient. They stated that the selection of texts according to the student level, increasing the comprehension activities and increasing the visuals used in the listening texts will increase the functionality of the program.

Keywords: Turkish teaching program, program evaluation, Turkish teacher, education

GİRİŞ

Eğitim; insanoğlunun hayatında ilk çağlardan günümüze kadar uzanan süreç boyunca varlığını devam ettirmek, bildiklerini gelecek kuşaklara aktarmak, hayatını kolaylaştırmak, toplumsal kimliğini korumak vb. pek çok farklı nedenden dolayı her zaman önemini koruyan bir kavram olmuştur (Çalık, 2006: 14). Toplumların; hem yaşanan çağın koşullarına uygun hem de geçmişten gelen birikimlerine sahip çıkan bireyleri yetiştirebilmesi eğitim sayesinde mümkün olmaktadır (Varış, 1988: 5). Sönmez (2011) eğitimi, sürekli değişen ve gelişen yaşamın bir denge ve değişim aracı olarak; eğitim görevini ise toplumun ihtiyacı doğrultusunda belirlenen amaçları yürütmek, geçerli olmasını sağlamak, eğitimin içindeki değerlerin tutarlılığını belirlemek, bireyleri içinde yaşadıkları çağın gereklerine uyumlu olarak yetiştirmek olarak ifade etmektedir.

Eğitimin bireyde istenilen değişiklikleri oluşturması belirli bir süreç sonunda gerçekleşmektedir (Ertürk, 1973: 12; Çalık, 2006: 15). Birey, içinde bulunduğu toplumun kendisine sunduğu yaşam şartlarına hazırlanmakta ve toplumla kendi hayatı arasında bir nevi köprü kurmaktadır (Benek & Kocakaya, 2012: 9). Eğitim süreci zaman ve mekân yönünden oldukça kapsamlı ve süreklilik arz eden birçok boyuttan meydana gelmektedir (Çalık, 2006: 15). Eğitimin temelde formal ve informal olmak üzere iki ana kategori altında ele alındığı belirtilmektedir. İnfomal eğitim; bireyin doğduğu andan başlayarak bütün hayatı boyunca devam eden çok farklı şekillerde ve koşullarda elde edilebilen, olumlu ya da olumsuz sonuçları olabilen her türlü bilgiyi ifade etmektedir (Ocak, 2008: 10). Formal eğitim ise planlı, programlı, kurumsal ve kontrollü bir şekilde yürütülen, olumlu çıktılarının olması için çaba gösterilen eğitim olarak ifade edilmektedir. Formal eğitimde birey, daha önceden belirlenen bir amaç doğrultusunda, konunun uzmanlarının rehberliğinde, gerekli eğitim araç ve gereçlerinin yer alacağı şekilde düzenlenmiş bir mekânda ve uygun materyallerin uygun zamanda kullanılmasıyla eğitim almaktadır (Çalık, 2006: 18; Fidan, 1986). Bilinçli olarak hazırlanan formal eğitim süreçlerinde istenilen sonuçların alınabilmesi için uzmanlar tarafından hazırlanmış öğretim programları gerekmektedir (Demirel, 2014). Öğretim programları; formal eğitim içinde verilen bir dersin, önceden belirlenen hedeflere uygun şekilde hazırlanarak, uygun mekânlarda ve konu uzmanlarıncı işlenmesini sağlamaktadır. Öğretim programları bir anlamda eğitimcilerin süreç içinde kullanacakları yolu gösteren rehberdir. Varış (1994), öğretim programını, milli eğitimin genel ve temel hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için yapılan tüm etkinlikler; Bilen (2006: 46), eğitimde istenilen seviyeye ulaşmak için öğrencilere sunulan planlı ve düzenli öğrenme yaşantılarının tamamı şeklinde tanımlamaktadır. Demirel (2011) ise öğretim programının konu listesi, ders içeriği, materyaller, çalışma programı, hedef davranışlar, çalışma programı, okul içi ve dışında yapılacak etkinliklerle öğrenciye öğretilecek her şeyi kapsadığını söylemektedir.

Günümüzde değişen ve gelişen teknolojiyle birlikte eğitim geçmişte hiç olmadığı kadar önem kazanmış ve toplumların öncelikli konularından biri olmuştur (Çalık, 2006: 14). Eğitim, hem bireyin hem toplumun hem de tüm toplumu ilgilendiren ekonomik şartların gelişmesinde belirleyici unsur haline gelmiştir. Bu da eğitimle ilgili beklentilerin artmasını beraberinde getirmektedir (Çelikkaya, 2008:1). Toplumlarda ihtiyaç duyulan insan nitelikleri sürekli ve hızlı bir şekilde değiştiği için okulların da niteliği değişmiş, okullar öğrencilere bilgi öğretmek değil öğrenme olanağı sağlayan kurumlara dönüşmüştür (Erdem & Demirel, 2002: 82-83). Dünyadaki eğitim anlayışında meydana gelen bu değişimin yansımaları Türkiye’de de

görülmüş ve 2004 yılına kadar eğitimde uygulanan geleneksel eğitim anlayışı değiştirilerek 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren kademeli olarak yapılandırmacı eğitim anlayışına geçilmiştir (Adıgüzel, 1997: 82; Karadağ, 2012: 97). Yapılandırıcı eğitim yaklaşımında eğitim; toplumsal değişim ve gelişimin temel itici etkeni olarak kabul edilmekte, bireylerin aldıkları eğitim süreçlerinin alandaki gelişimlere paralel olarak sürekli bir yenilenme içerisinde olması gerektiğini savunmaktadır (Topses, 2006: 32). Bireyin bilgiyi hazır olarak almasını değil, ona ulaşma yollarını keşfetmesini hedeflediği için de öğrenme-öğretme süreçlerindeki uygulamalar öne çıkmaktadır (Açıkgöz, 2004: 64). Öğrenme süreçlerinde yapılan uygulamalarda her bir öğrencinin bir diğerinden farklı olduğu (Gün, 2004: 1963; Kaya, 2011: 74; Kurt & Ekici, 2013: 44); zekâ, cinsiyet, yaş, önceki yaşantıları, öğrenme stilleri, bakış açıları, hazırbulunuşluk seviyesi gibi pek çok faktörün onun öğrenmesini etkilediğinin göz önüne alınması gerektiği söylenmektedir (Brooks & Brooks, 1999: 10).

Türkiye’de 2004 yılında yapılandırmacı eğitim yaklaşımına geçilmesinin ardından süreç içerisinde tüm derslerin öğretim programlarında değişikliklere gidilmiştir. 2005 yılında Türkçe dersinde ilköğretim birinci kademeye yönelik olarak “İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)” (MEB, 2005), 2006 yılında da ilköğretim ikinci kademeye yönelik olarak “İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)” (MEB, 2006) yürürlüğe konulmuştur. Türkçe öğretim programında yapılan bu değişikliklerle öğrencilerin Türkçeyi daha doğru ve etkili olarak kullanabilmesi amaçlanmıştır. Eğitimden istenilen verimin alınmasında bireyin öncelikle öğrendiklerini tam olarak kavrayabilmesi gerekmektedir. Bunun için de kendi ana dilini iyi bilmesi gerekmektedir. Çünkü ana dilinin etkin olarak kullanılmasının; bireyin akademik alanda her türlü öğrenmeyi kolaylıkla gerçekleştirerek başarılı olabilmesi ve sosyal hayatta diğer bireylerle sağlıklı iletişim kurabilmesi için oldukça önemli işlevleri bulunmaktadır (Arslan, 2009: 144). Yürürlüğe konulan Türkçe programları aracılığı ile de öğrencilerin sekiz yıllık eğitim süreçlerinde okuma, dinleme/izleme, konuşma ve yazma becerilerini Türkçe dil kurallarına uygun ve doğru olarak kazandırılması amaçlanmıştır. Öğrencilerin 1-5. sınıflarda kendi düzeylerine uygun olarak belirlenen Türk ve Dünya edebiyatı eserleri aracılığıyla öğrendiklerini geliştirmeleri ve kendi anlam dünyalarını kurmaları beklenmektedir. 6-8. sınıflar için hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı, 1-5. sınıflar için hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki bu özellikler dikkate alınarak bütünlük ve devamlılık sağlayacak nitelikte hazırlanmıştır (MEB, 2006: 2). 1-5. sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yapılandırmacı eğitim sisteminin yanı sıra aktif eğitim, bireysel farklılıkları dikkate alan eğitim, çoklu zekâ, işbirlikli eğitim, tematik yaklaşım gibi farklı eğitim yaklaşımlarından da yararlanılmıştır (Bulut, 2006: 7; Gömleksiz, 2005: 342-343; Gömleksiz & Kan, 2007: 60; MEB, 2009: 10). Böylece öğrencilerin zihinsel gelişimlerini, öğrendiklerini yapılandırarak öğrenmelerini destekleyici özelliklere sahip öğrenci merkezli bir öğretim programı hazırlanmıştır (Güneş, 2004: 27). Yapılandırıcılık anlayışına göre eğitim; canlı bir yapı olarak kabul edilmekte ve dünyada meydana gelen değişikliklerin eğitim ortamlarına yansıtılabilmesi için sürekli olarak güncellenmesi gerekmektedir. Bu değişiklikler eğitimin her alanında olduğu gibi öğretim programlarında da yapılmaktadır (Girgin, 2011: 1). Bu anlayışa uygun olarak 2006 yılında hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı içeriğinde Talim Terbiye Kurulu tarafından 2015 yılında bazı değişiklikler yapılmış (Temur, 2007) ve daha sonra bu değişiklikler 2018 yılında tekrar düzenlenmiştir. Yapılan bu değişiklikler ilk olarak 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 5. sınıflar düzeyinde uygulanmış ve sonrasında ise kademeli olarak uygulamaya konulmuştur (Bayburtlu, 2015: 146).

Hazırlanan öğretim programlarının okullarda uygulayıcıları öğretmenlerdir. Onların uygulamaları sonucunda elde edilen dönütler doğrultusunda programın zayıf ve güçlü yönleri, programdaki her türlü eksiklik, aksaklık, hata vb. özellikler tespit edilmektedir. Bunun için de öğretim programı hakkında yapılan araştırmalarda genel olarak öğretmenlerin öğretim programları hakkındaki görüşleri alınmaktadır. Yapılan bu çalışmada da 2017-2018 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulan 5. sınıf Türkçe öğretim programına ilişkin olarak Türkçe

öğretmenlerinin görüşlerinin alınması, bu sayede programın öğretmenlerce olumlu-olumsuz yanlarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Öğretmenlerden Türkçe Öğretim Programı hakkında elde edilen verilerin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle 5. sınıf düzeyinde derse giren öğretmenlere 2017-2018 yılında uygulamaya konulan Türkçe Öğretim Programı'na yönelik olarak aşağıdaki sorular yöneltilmiştir.

1. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
2. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirliği konusunda düşünceleriniz nelerdir?
3. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleriniz nelerdir? Siz en çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?
4. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği konusunda düşünceleriniz nelerdir?
5. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında önerilen öğretim materyalleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Siz en çok hangi materyalleri kullanıyorsunuz?
6. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan ölçme değerlendirme yöntemlerine ilişkin düşünceleriniz nelerdir? Siz en çok hangi ölçme-değerlendirme yöntemlerini kullanıyorsunuz?
7. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programının uygulanmasına dönük olarak verilen rehberlik hizmeti ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
8. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programının daha işlevsel olabilmesi için çözüm önerileriniz nelerdir?

YÖNTEM

“Çalışmanın bu bölümünde kullanılan araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi hakkındaki bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenleri arasında yer alan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Merriam (2015: 14) nitel araştırma deseninin, belli bir bağlamın ve etkileşimin parçası olarak olayları değerlendirme, olayın doğasını derinlemesine anlama ve analiz etme çabası olduğunu söylemektedir. Creswell (2016: 97), nitel araştırma desenleri arasında yer alan durum çalışmasını; araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir durum ya da belli bir zaman içerisinde bulunan çoklu durumlar hakkında tekli veya çoklu kaynaklar aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi toplamasına olanak veren, bir durum betimlemesi ya da durum temaları oluşturmasını sağlayan nitel bir araştırma deseni olarak tanımlamaktadır. Durum çalışmalarında her durum kendine özgü özellikler taşıdığı ve birbirinden farklı olduğu için sonuçların genellenmesi söz konusu olmayıp, benzer durumlar hakkında yapılan çalışmaların sonuçları arasındaki benzer durumların ortaya konulması amaçlanmaktadır (Bogdan & Biklen, 1992). Durum çalışmaları hem nitel hem de nicel yöntemlerin kullanılmasına uygun olmakla birlikte ağırlıklı olarak nitel çalışmalarda kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005: 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 yılı eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Gaziantep Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerinde 18 farklı ortaokulda görev yapmakta olan 25 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin seçiminde 5. sınıf düzeyindeki sınıflarda derse giriyor olmaları ve araştırmaya gönüllülük esasına uygun olarak katılmış olmalarına dikkat edilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin betimsel bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Betimsel İstatistikler

Katılımcı özellikleri		f	%
Cinsiyet	Bayan	13	52.00
	Erkek	12	48.00
Kıdem (Yıl)	1-5	6	24.00
	6-10	4	16.00
	11-15	5	20.00
	16-20	5	20.00
	21-2 yıl	2	8.00
	26 ve üzeri	3	12.00
Yaş	20-30	6	24.00
	31-35	6	24.00
	36-40	4	16.00
	41-45	4	16.00
	46-50	3	12.00
	51 ve üzeri	2	8.00
Mezun olunan okul	Türkçe Öğretmenliği	18	72.00
	Türk Dili ve Edebiyatı	7	28.00

Tablo 1 incelendiğinde; çalışma grubunun 13'ünün bayan, 12'sinin erkek öğretmenlerden oluştuğu; kıdem durumu açısından 1-5 yıl arasında 6, 6-10 yıl arasında 4, 11-15 yıl arasında 5, 16-20 yıl arasında 5, 21-25 yıl arasında 2 ve 26 yıl ve üzerinde 3 öğretmenin görev yaptığı görülmektedir. Yaş durumu açısından 20-30 yaş arasında 6, 31-35 yaş arasında 6, 36-40 yaş arasında 4, 41-45 yaş arasında 4, 46-50 yaş arasında 3, 51 ve üzerinde 2 öğretmenin bulunduğu; mezun olunan okula göre ise 18 öğretmenin Türkçe Öğretmenliği, 7 öğretmenin Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda kullanılan teknikler arasında en sık kullanılanları gözlem ve görüşmedir. Gözlem ve görüşme tekniklerinin kullanılmasının avantajları arasında konu ve olguları ilgili kişilerin bakış açısına göre belirlenebilmesi ve farklı bakış açılarının ortaya çıkmasına olanak tanınması; olgularla ilgili toplumsal yapı ve devam eden süreçlerin tespit edilmesi yer almaktadır (Glaser & Straus, 1967: 2). Kaptan (1973: 241) görüşme tekniğinin bireylerin bir konu hakkındaki duygu ve düşüncelerinin belirlenmesine yönelik olarak en az iki kişi arasında gerçekleştirilen bir teknik olduğunu ifade etmektedir. Görüşme tekniği genel olarak nitel araştırmalarda kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005: 119). Nitel araştırmalarda konunun birbiriyle ilişkisi olan taraflarını, tutarlılık ve tutarsızlıklarını belirlemek amacıyla görüşme formunun kullanılması tercih edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014: 151). Görüşme tekniği kendi içinde; yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme olarak üç farklı kategoriye ayrılmaktadır (Karasar, 2014: 167). Araştırmaya ilişkin verilerin elde edilmesi amacıyla alan yazında yapılan çalışmalar incelenmiş ve sekiz sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu öncelikle taslak olarak hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hem sabit seçenekli cevap verilmesine hem de konunun derinlemesine irdelenmesine olanak sağlamaktadır (Büyüköztürk, 2010: 152). Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular; alana uygunluk, soruların birbiriyle uyumu ve dil açıklığı bakımından değerlendirmeleri için alanlarında uzman olan iki öğretim üyesinin görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan alınan görüşler dikkate alınmış, görüşme formunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme formu katılımcılara uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde içerik çözümleme analiz tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2005: 227) içerik çözümleme tekniğinin nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılmasının nedenini; nitel araştırmalar sonucunda elde edilen bulgulardaki tekrarlayan kelime, kelime grupları ve kavramların belirlenmesine olanak sağlaması olarak belirtmektedir. Belirlenen veriler araştırmacılar tarafından öncelikle

kodlanır, ana temalar belirlenir, ana temaların alt temaları varsa bunlar tespit edilir, daha sonra bunlar netleştirilerek tekrar kodlanır ve elde edilen bulgular yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2005: 227; Patton, 2014: 453). Araştırmacılar tarafından bu aşamalar dikkatle takip edilmiş, elde edilen veriler ilk önce ayrı ayrı kodlanmış, sonrasında ilgili kodlar bir araya getirilerek ortak kodlamalar tespit edilmiştir. Bazı sorularda birkaç sorunun alt temaları olduğu belirlenmiş ve bu veriler bir araya getirilerek alt temalar oluşturulmuştur. Yapılan analizlere birkaç hafta ara verilmiş ve sonrasında tekrar gözden geçirilerek gerekli düzeltme ve değişiklikler yapılmıştır. Araştırmaya dâhil edilen katılımcıların kimlik bilgilerine gizlilik ilkelerine uygun olarak çalışmada yer verilmemiştir. Katılımcıların her biri için bir kod numarası verilmiş, cinsiyetlerini belirtmek için de harf kullanılmıştır. Örneğin “Ö1-K” şeklinde tanımlanan katılımcı 1 kod numarasına sahip öğretmen ve kadın olan bir katılımcıyı ifade etmektedir. Verilere ilişkin kodlamalar tekrar gözden geçirilerek tablolar oluşturulmuş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Elde edilen verilerin tekrar uzman görüşüne sunulmasıyla gözden kaçan noktalar varsa tespit edilmesi amaçlanmaktadır (Creswell, 2016: 184). Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin aktarılabilişliğinin sağlanabilmesi için katılımcılardan elde edilen bulgulara doğrudan alıntılarla yer verilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Guba & Lincoln, 1985). Bu doğrultuda bu çalışmada da doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde çalışma amaçları doğrultusunda 5. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programına yönelik olarak Türkçe öğretmenlerinden elde edilen bulgulara ve bu bulguların ortaya çıkmasına kaynak oluşturan doğrudan alıntılara yer verilmektedir.

1. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımlarına İlişkin Görüşler

Öğretmenlere “Beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve katılımcılardan elde edilen veriler analiz edilerek kodlanmıştır. Elde edilen kodlamalar ve yükleme sayıları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Kazanımlarına İlişkin Görüşler

Katılımcı görüşleri	f
Olumlu	67
Öğrenci seviyesine uygundur	15
Tüm dil becerilerine yer verilmiştir	12
Birbiriyle uyumludur	10
Anlaşılması kolaydır	8
Öğrenci başarısını desteklemektedir	7
Öğrencinin sürece etkin olarak katılmasını desteklemektedir	6
Dilbilgisi ağırlıklı olmaması olumludur	6
Tematik yaklaşımla hazırlanması olumludur	3
Olumsuz	43
Öğrenci seviyesinin üzerindedir	9
Kazanım sayısı azaltılmalıdır	8
Dilbilgisine daha fazla yer verilmelidir	6
Kolaydan zora doğru sıralanmalıdır	6
Soyut kazanımlar bulunmaktadır	4
Her okulda gerçekleştirilmeye uygun hazırlanmamıştır	4
Dinleme kazanımları yetersizdir	4
Konuşma kazanımları sadeleştirilmelidir	2
Toplam	110

Tablo 2 incelendiğinde; öğretmenlerin 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ilişkin verdikleri yanıtların olumlu (f=67) ve olumsuz (f=43) olmak üzere iki ana tema oluşturduğu görülmektedir. Türkçe dersi öğretim programı kazanımları hakkında olumlu görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla “Öğrenci seviyesine uygundur” (f=15), “Tüm dil becerilerine yer verilmiştir” (f=12), “Birbiriyle uyumludur” (f=10) ve “Anlaşılması kolaydır” (f=8) şeklinde yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Bu görüşlere kaynaklık eden öğretmenlerin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

Ö3-E: “Tematik yaklaşımla hazırlanan Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımlar dört temel dil becerisi altında gruplandırılmıştır. Kazanımlar dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine göre gruplandırılarak sınıf düzeylerine göre farklı başlıklar altında verilmiştir. Böylece kazanımlar bu anlamda gayet iyi açık ve anlaşılır olmuştur.”

Ö11-E: “Kazanımların 5. sınıf düzeyindeki öğrenciler için uygun olduğunu düşünüyorum. Kazanımlar öğrencilere bilgi yüklemek yerine onların okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik olarak hazırlanmıştır.”

Ö24-K: “Kazanımlar önceki programa oranla daha fazla öğrencinin seviyesine indirgenmiş. Daha çok okuma, dinleme, anlama, konuşma ve yazma alanlarına yönelik kazanımlar mevcut. Öğrenciler daha kolay bu kazanımlara ulaşabilmektedir.”

5. sınıf Türkçe dersi öğretim programı kazanımları hakkında olumsuz görüş belirten öğretmenlerin nedenleri incelendiğinde en fazla “Öğrenci seviyesinin üzerindedir” (f=9), “Kazanım sayısı azaltılmalıdır” (f=8), “Dilbilgisine daha fazla yer verilmelidir” (f=6) ve “Kolaydan zora doğru sıralanmalıdır” (f=6) nedenlerinin dile getirildiği tespit edilmiştir. Bu görüşlere kaynaklık eden öğretmenlerin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

Ö1-K: “Bazı kazanımlar çocukların yaşı düşünülüğünde soyut kalıyor. Çocukların çoğunluğunda bu kazanımı elde etmek zor. Ancak dil becerilerinin gelişebilmesi için gramer yapılarının da kazanım olarak çocuklara verilmesi gerekiyor. Basit de olsa verilmeli.”

Ö15-K: “Özellikle ses olayları ile ilgili kazanımlar bu yaş seviyesi için çok zorlayıcı. Kazanımların biraz daha azaltılıp sadeleştirilmesi gerektiği görüşündeyim. Çok fazla kazanım olması, müfredat yetiştirme kaygısı bu durumu olumsuz etkiliyor.”

Ö18-E: “Bazı kazanımları çocuklar anlamakta güçlük çekmektedir. Özellikle sezdirme yapılması istenen kazanımlarda zorlanmaktadır.”

Öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarına ilişkin olumlu görüşlerinde kazanımların öğrenci seviyesine uygun olması, tüm kazanımlarda dil becerilerine yer verilmesi, kazanımların birbiriyle uyumlu olması nedenlerinin öne çıktığı; olumsuz görüşlerde ise kazanımların öğrenci seviyesinin üzerinde olması, kazanım sayısının fazla olması, program hazırlanırken dil bilgisi kazanımlarına daha fazla yer verilmesi gerektiği, kazanımların kolaydan zora doğru sıralanması gerektiği nedenlerinin öne çıktığı görülmektedir.

2. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Ulaşılabilirliğine İlişkin Görüşler

Öğretmenlere “5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirliği konusunda düşünceleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerden elde edilen veriler kodlanarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımların Ulaşılabilirliğine İlişkin Görüşler

Katılımcı görüşleri		f
Olumlu		36
Nedenleri	Ulaşılabilir nitelikte olması	16
	Öğrenci düzeyinde olması	12
	Dilbilgisi ağırlıklı olmaması	8
Olumsuz		53
Nedenleri	Okulların olanaklarının yetersiz olması	9
	Kazanım sayısının fazla olması	8
	Öğrencilerin hazırbulunuşluklarının farklı olması	8
	Sınıfların kalabalık olması	7
	Kazanımların soyut olması	7
	Öğretim materyallerinin yetersiz olması	6
	Müfredatın yetiştirilme zorunluluğunun olması	5
	Öğretmenin tecrübesiz olması	3

Tablo 3'e bakıldığında; öğretmenlerin 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirliğine ilişkin olarak olumlu (f=36) ve olumsuz (f=53) olmak üzere iki ana tema altında yüklemeler yaptıkları belirlenmiştir. Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirliği hakkında olumlu görüş bildiren öğretmenlerin buna yönelik nedenleri incelendiğinde "Ulaşılabilir nitelikte olması" (f=16), "Öğrenci düzeyinde olması" (f=12) ve "Dilbilgisi ağırlıklı olmaması" (f=8) nedenlerine yükleme yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

Ö3-E: "Beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirlik yönünden çok olumsuz yanı yoktur."

Ö4-K: "Kazanımlar öğrenci seviyesine uygun olup dilbilgisi ağırlıklı olmadığı için ulaşılabilir niteliktedir."

Ö16-E: "Kazanımlar öğrenci seviyesine uygun olduğu için ulaşılabilir düzeydedir."

5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirliğine yönelik olarak olumsuz görüş belirten öğretmenlerin verdikleri yanıtlarda en fazla "Okulların olanaklarının yetersiz olması" (f=9), "Kazanım sayısının fazla olması" (f=8), "Öğrencilerin hazırbulunuşluklarının farklı olması" (f=8) ve "Sınıfların kalabalık olması" (f=7) nedenlerine yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Elde edilen bulguların oluşmasına kaynaklık eden öğretmenlerin görüşlerinden örneklere aşağıda yer verilmiştir:

Ö10-K: "Bazı kazanımlarının hepsinin tam anlamıyla yerine ulaşacağı fikrinde değilim. Özellikle otuz ve üstü sınıf mevcuduna sahip olan sınıflarda olan öğrencilerin hepsine başta konuşma kazanımı olmak üzere diğer kazanımların tamamının verilebileceğini düşünmüyorum."

Ö15-K: "Çok fazla kazanım olması, müfredat yetiştirme kaygısı bu durumu olumsuz etkiliyor. Müfredat değişikliği ile bu yıl kazanımlar azaltılmış olsa da çoğu okulun sosyal, kültürel çevresi ve özel şartları düşünüldüğünde azaltılmış hali dahi yoğun."

Ö25-E: "Her kazanıma ulaşılabilirlik bazı köy okullarında sıkıntı yaratabiliyor. Mesela bazı okullarda kazanıma uygun olacak materyal bulmak ya da materyali yapabilecek malzemeleri bulmak neredeyse imkânsız."

Öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirliğine yönelik olarak öğretmenlerin olumlu yanıtlarda kazanımların ulaşılabilir nitelikte olması, öğrenci düzeyinde olması ve dilbilgisi ağırlıklı olmaması nedenlerine; olumsuz yanıtlarda ise okulların olanaklarının yetersiz olması, kazanım sayısının fazla olması ve öğrencilerin hazırbulunuşluklarının farklı olması nedenlerini belirttikleri görülmektedir.

3. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yöntem ve Teknikler İle En Çok Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşler

Araştırma kapsamında öğretmenlere "5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleriniz nelerdir? Siz en çok hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?" soruları yöneltilmiş ve öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yöntem ve Teknikler İle En Çok Kullanılan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşler

Katılımcı yanıtları		f
Olumlu		60
Nedenleri	Öğrenci düzeyine uygun olması	10
	Kazanımlara uygun olması	10
	Öğrenci başarısını arttırması	9
	Kolay uygulanabilmesi	7
	Eğlendirici olması	7

	Kalıcı öğrenmeyi sağlaması	7
	Güncel hayatla ilişkili olması	6
	Üst düzey becerileri geliştirmesi	4
Olumsuz		76
	Materyal eksikliğinin olması	15
	Teknolojik yetersizliklerin olması	13
Nedenleri	Sınıfların kalabalık olması	12
	Çok fazla zaman alması	12
	Kılavuz kitabının olmaması	8
	Öğrenci hazırbulunuşluk düzeyinin yetersiz olması	8
	Öğrencinin derse etkin katılmaması	6
	Önerilen yöntem ve tekniklerin gerçek hayattan kopuk olması	2
Kullanılan yöntem ve teknikler		137
	Düz anlatım	17
	Soru-cevap	14
	Beyin fırtınası	10
	Drama	10
	Tartışma	9
	Gösteri	6
	Okuma teknikleri	6
	Buluş	6
	Örnek olay	5
	Sunum	5
	Yazma teknikleri	5
	Konuşma teknikleri	5
	Canlandırma	5
	Dinleme teknikleri	4
	Araştırma-inceleme	4
	Problem çözme	3
	Gösterip yaptırma	3
	Söz korusu	3
	Eleştirel düşünme	3
	Yaratıcı düşünme	3
	Tekrar etme	3
	Açık uçlu sorular	2
	Dikte	2
	Bireysel çalışma	2
	Tümevarım	2
	Tümdengelim	2
	Aktif öğrenme	2
	Kavram haritası	2
	Kavramsal çağrışım	2
Toplam		273

Tablo 4 incelendiğinde; öğretmenlerin 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklere yönelik olarak olumlu (f=60) ve olumsuz (f=76) olmak üzere iki ana tema altında yüklemeler yaptıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve tekniklerin (f=137) ise ayrıca bir tema oluşturduğu görülmektedir. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve teknikler hakkında olumlu görüş ifade eden öğretmenlerin “Öğrenci düzeyine uygun olması” (f=10), “Kazanımlara uygun olması” (f=) ve “Öğrenci başarısını arttırması” (f=9) şeklinde yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Bu kategori altında yükleme yapan öğretmenlerin yanıtlarından örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

Ö3-E: “Beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve teknikler öğrenciyi istedik hedefler doğrultusunda yönlendirebilecek niteliktedir. Öğretim, öğrenmenin belli bir amaç doğrultusunda başlatılması, yönlendirilmesi, kolaylaştırılması ve gerçekleştirilmesi süreci olarak tanımlanabilir. Ben de daha çok bu tanıma uygun yöntem ve teknikleri kullanıyorum.”

Ö22-E: “Öğrenci ilkokulda kazanması gereken kazanımları kazanmış ise öğretim yöntemlerini uygularken zorlanmıyorum. Bu yöntem ve tekniklerin öğrencilerin daha üst düzey zihinsel becerilerini kullanmalarına yardımcı olduğunu düşünüyorum..”

Ö24-K: “Önerilen yöntem ve teknikler öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırarak akademik başarılarını artırıcı niteliktedir. Öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerini ve gerçek hayatta karşılaştıklarıyla ilişki kurmalarını desteklemektedir.”

5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve teknikler hakkında olumsuz görüş ifade eden öğretmenlerin en fazla yükleme yaptıkları kategorilerin “Materyal eksikliğinin olması” (f=15), “Teknolojik yetersizliklerin olması” (f=13), “Sınıfların kalabalık olması” (f=12) ve “Çok fazla zaman alması” (f=12) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara ilişkin örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

Ö1-K: “Teknolojik aletlerin olmaması, çocukların bir kısmının internet bağlantısına ulaşamamaları vb. nedenlerden dolayı daha etkili olabilecekken sınırlı uygulamalar yapıyorum.”

Ö4-K: “Kılavuz kitabı olmadığı için özellikle dinleme metinlerini işlemekte ve metinleri edinmekte güçlük yaşıyoruz.”

Ö15-K: “5. sınıf düzeyinde okuma yazma becerisi yeterince gelişmemiş birçok öğrenciyle karşılaşıyoruz. Bu durum ders işleme ve yöntem teknik kullanımını zorlaştırıyor.”

Öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe dersinde en çok kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin olarak “Düz anlatım” (f=17), “Soru-cevap” (f=14), “Beyin fırtınası” (f=10), “Drama” (f=10) ve “Tartışma” (f=9) kategorilerine yükleme yaptıkları belirlenmiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlardan örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

Ö3-E: “Bazen sunuş bazen buluş stratejilerini kullanırken yeri geldiğinde araştırma-inceleme yoluyla öğretme stratejisini uygulayabiliyorum. Bu stratejilere uygun anlatma, soru-cevap, problem çözme gibi yöntemler de sınıf içerisinde kendine yer bulabiliyor.”

Ö8-K: “Birçok yöntem ve teknik kullanılmaktayım. Bunların başında; soru-cevap, tartışma, drama, araştırma, düz anlatım gelmektedir.”

Ö21-K: “Açık uçlu sorular, tümevarım, tümdengelim, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme.”

Ö22-K: “En çok uyguladığım teknikler ise tartışma, gösteri, beyin fırtınası, gözlem, düz anlatım.”

Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklere yönelik olarak olumlu görüş belirten öğretmenlerin daha az sayıda olduğu görülmüştür. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin görüşlerinin nedenleri olarak öğrenci düzeyine uygun olması, kazanımlara uygun olması ve öğrenci başarısını arttırmasını söylemişlerdir. Olumsuz görüş belirten öğretmenler ise bu düşüncelerinin nedenleri olarak öncelikle materyal eksikliğinin olması, teknolojik yetersizliklerin olması, sınıfların kalabalık olması ve çok fazla zaman almasını göstermişlerdir. Öğretmenlerin sınıflarda en çok tercih ettikleri yöntem ve tekniklerin başlıcalarının düz anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, drama ve tartışma olduğu tespit edilmiştir.

4. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Etkinliklerin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşler

Araştırma amaçları doğrultusunda öğretmenlere yöneltilen “5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği konusunda düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin olarak elde edilen veriler kodlanmış ve yükleme sayıları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Etkinliklerin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşler

Katılımcı yanıtları		f
Olumlu		48
Nedenleri	Kazanımlara uygun olması	15
	Öğrenci seviyesine uygun olması	15
	Kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olması	10
	Öğrencinin temel becerilerini geliştirecek nitelikte olması	8
Olumsuz		84

Nedenleri	Öğrenci düzeyinin üzerinde olması	10
	Öğrencilerin etkinliği tam anlayamaması	8
	Öğrencilerin tek başına yapamaması	8
	Etkinlikler için gerekli materyallerin olmaması	8
	Kalabalık sınıflarda uygulamanın zor olması	7
	Öğretmenlerin yetersiz olması	7
	Sınıf ortamında uygulamanın zor olması	6
	Etkinlik sayısının fazla olması	6
	Çok zor etkinliklerin olması	6
	Fazla zaman alması	6
	Etkinliklerin bazılarının çok uzun olması	4
	Etkinliklerin bir kısmının uygun hazırlanmaması	5
	Hatalı etkinliklerin olması	3
Toplam	132	

Tablo 5'e bakıldığında; öğretmenlerin 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanabilirliğine ilişkin olarak olumlu (f=48) ve olumsuz (f=84) olmak üzere iki ana tema altında yüklemeler yaptıkları belirlenmiştir. 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkında olumlu görüş bildiren öğretmenlerin buna yönelik nedenleri incelendiğinde "Kazanımlara uygun olması" (f=15), "Öğrenci seviyesine uygun nitelikte olması" (f=15), "Kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olması" (f=10) ve "Öğrencinin temel becerilerini geliştirecek nitelikte olması" (f=8) nedenlerine yükleme yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

Ö11-E: "Etkinlikler öğrencinin yaşına uygun olduğu için uygulama konusunda herhangi bir problem yok."

Ö14-E: "Etkinlikler genelde öğrencilerin seviyesine uygun olduğu için uygulamakta sıkıntı yaşamıyorum."

Ö25-E: "Çocukların temel becerilerini geliştirecek nitelikte."

5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkında olumsuz görüş bildiren öğretmenlerin buna yönelik nedenleri incelendiğinde en çok "Öğrenci düzeyinin üzerinde olması" (f=10), "Öğrencilerin etkinliği tam anlayamaması" (f=8), "Öğrencilerin tek başına yapamaması" (f=8) ve "Etkinlikler için gerekli materyallerin olmaması" (f=8) nedenlerine yükleme yaptıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yaptıkları yüklemelere yönelik örnek ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

Ö11-E: "Bazı etkinlikler çok zaman aldığı için etkinliklerin istenilen zamanda uygulanması konusunda problem yaşamaktayım."

Ö14-E: "Öğrencilerin bilmediği etkinlikleri yaparken zaman zaman zorlanıyoruz. Etkinlikler planlanırken öğrenciler göz önünde bulundurulmalıdır."

Ö18-E: "Çok fazla ve gereksiz etkinlik bulunmakta. Üstelik bunların bir kısmının uygun olmadığı kanaatindeyim."

Genel olarak değerlendirildiğinde; 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin uygulanabilirliği hakkında öğretmenlerin yarısına yakınının olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Olumlu yanıt veren öğretmenler bu görüşlerinin nedenleri olarak kazanımlara uygun olması, öğrenci seviyesine uygun nitelikte olması, kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olması ve öğrencinin temel becerilerini geliştirecek nitelikte olmasını belirtmişlerdir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin ise öğrenci düzeyinin üzerinde olması, öğrencilerin etkinliği tam anlayamaması, öğrencilerin tek başına yapamaması ve etkinlikler için gerekli materyallerin olmamasını neden olarak gösterdikleri tespit edilmiştir.

5. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Önerilen Öğretim Materyalleri Hakkındaki Görüşleriniz ve En Çok Kullanılan Materyallere İlişkin Görüşler

Araştırma kapsamında öğretmenlere sorulan "5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında önerilen öğretim materyalleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Siz en çok hangi materyalleri

kullanıyorsunuz?” sorularına ilişkin olarak elde edilen bulgular kodlanmış ve bu kodlamalara ilişkin bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Önerilen Öğretim Materyalleri ve En Çok Kullanılan Materyallere İlişkin Görüşler

Katılımcı yanıtları		f
Olumlu		48
Nedenleri	Kazanımlara uygun	15
	Kolay ulaşılabilir olması	10
	Öğrencilerin gelişimini destekleyecek nitelikte olması	8
	Uygulamasının kolay olması	8
	Öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte olması	7
Olumsuz		79
Nedenleri	Gerekli materyallerin olmaması	15
	Okul imkânlarının yetersiz olması	14
	Öğrenci düzeyinin üzerinde hazırlanması	11
	Materyallerin kullanışlı olmaması	10
	Düzenli çalışmaması	9
	Uygulanabilir özellikte olmaması	6
	Öğrenme için gerekli özellikleri taşıması	7
	Öğrencilerin dikkatini çekmemesi	5
Esnek yapıda olmaması	2	
Kullanılan materyaller		148
Nedenleri	Ders kitabı	25
	Sınıf tahtası	23
	Sözlük	18
	Şemalar ve tablolar	15
	Yardımcı kitaplar	13
	Akıllı tahta	12
	İmla kılavuzu	11
	Görsel materyaller	11
	Slayt	10
	Ses kayıtları	6
	Eba	4
Toplam	275	

Tablo 6 incelendiğinde; 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programında önerilen materyaller hakkında öğretmen görüşlerinin olumlu (f=48) ve olumsuz (f=79) olmak üzere iki ana tema; öğretmenlerin en çok kullandıkları materyallere ilişkin görüşlerinin de (f=148) bir diğer ana tema oluşturduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerden elde edilen verilerde olumlu görüşlerin en fazla “Kazanımlara uygun” (f=15), “Kolay ulaşılabilir olması” (f=10), “Öğrencilerin gelişimini destekleyecek nitelikte olması” (f=8), “Uygulamasının kolay olması” (f=8) nedenlerine yüklem yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin verdikleri olumlu görüşler yönelik örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

Ö6-5: “Önerilen materyaller herkesin rahatlıkla ulaşabileceği materyaller olduğu için bu konuda bir olumsuzluk olduğunu düşünmüyorum.”

Ö15-K: “Materyaller genelde akıllı tahtaya yönelik ve okulda da akıllı tahta mevcut olduğu için bu konuda sorun yaşamıyorum. Bir sorunla karşılaşmadım.”

Ö25-E “Önerilen materyaller çocukların gelişimini olumlu etkileyecek nitelikte.”

Çalışmaya dâhil edilen öğretmenlerin verdikleri olumsuz yanıtlarda en çok yüklemeyi “Gerekli materyallerin olmaması” (f=15), “Okul imkânlarının yetersiz olması” (f=14), “Öğrenci düzeyinin üzerinde hazırlanması” (f=11) ve “Materyallerin kullanışlı olmaması” (f=10) nedenlerine yaptıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin olumsuz görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur.

Ö5-K: “Materyallere ulaşma noktasında sıkıntı yaşıyoruz. Öğrencileri araştırmaya sevk ediyor. Köy okullarında öğrencilerin bunları yapması çok zor. Öğrenciler internete ulaşması ya da kaynak bulmada sıkıntı yaşıyor.”

Ö14-E: “Bana göre ders kitapları ve etkinlikler yeterli değil. Kısa etkinliklerle öğrenciler istenen kazanımları yeterince kazanamıyorlar. Ders kitapları ve etkinlikler daha zevkli ve verimli hale getirilmelidir. Öğrencilerin seviyesine uygun kolaydan zora doğru düzenlenmesi gerekir. Öğrenciler özellikle metinle ilgili sorulara cevap vermekte zorlanıyorlar.”

Ö22-K: “Teknolojik araç gereçler konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Okullarda ihtiyaç duyulan teknolojik araç-gereçler çok yetersiz.”

Öğretmenlerin en çok kullandıkları materyallere ilişkin olarak verdikleri yanıtlara bakıldığında en çok yüklemeyi “Ders kitabı” (f=25), “Sınıf tahtası” (f=23), “Sözlük” (f=18) ve “Şemalar ve tablolar” (f=15) nedenlerine yaptıkları görülmektedir. Öğretmen görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

Ö12-E: “Ders kitabı, çalışma kitabı, sözlük, imla kılavuzu, deyimler ve atasözleri sözlüğü, konularla ilgili görseller, akıllı tahta derste kullandığımız başlıca materyallerdir.”

Ö19-K: “Eba, internet, kitap, akıllı tahta, görsel objeler...”

Genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan materyallere yönelik olumlu görüşlerinde kazanımlara uygun olması, kolay ulaşılabilir olması, öğrencilerin gelişimini destekleyecek nitelikte olması, uygulamasının kolay olması; olumsuz görüşlerinde gerekli materyallerin olmaması, okul imkânlarının yetersiz olması, öğrenci düzeyinin üzerinde hazırlanması ve kullanışlı olmaması nedenlerinin öne çıktığı söylenebilir. Öğretmenlerin en çok tercih ettiği materyallerin ise ders kitabı, sınıf tahtası, sözlük, şema ve tablolar, yardımcı kitaplar ve akıllı tahta olduğu belirlenmiştir.

6. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Ölçme Değerlendirme Yöntemleri ve En Çok Kullanılan Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Görüşler

Araştırma kapsamında, öğretmenlere “5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan ölçme değerlendirme yöntemlerine ilişkin düşünceleriniz nelerdir? Siz en çok hangi ölçme-değerlendirme yöntemlerini kullanıyorsunuz?” soruları yöneltilmiş ve öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Ölçme Değerlendirme Yöntemleri ve En Çok Kullanılan Ölçme-Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Görüşler

Katılımcı yanıtları		f
Olumlu		23
Nedenleri	Öğrenci düzeyine uygun olması	8
	Kazanımlara uygun olması	8
	Yöntem ve teknik çeşitliliği olması	5
	Zaman baskısı olmaması	2
Olumsuz		98
Nedenleri	Yetersiz olması	15
	Kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olmaması	14
	Yüzeysel ölçme-değerlendirme yapması	14
	Öğrencinin bildiğini ifade etmesine uygun olmaması	12
	Öğrenci seviyelerinin farklı olması	10
	Kalabalık sınıflarda yapılmasının zor olması	9
	Öğrenci hazırbulunuşluk seviyesinin yetersiz olması	8
	Öğrenci farklılıklarının göz ardı edilmesi	6
	Kazanım sayısının çok fazla olması	6
	Öğrencilerin değerlendirmelerde objektif olamaması (öz-akran)	4
Kullanılan ölçme-değerlendirme teknikleri		140
Nedenleri	Yazılı sınavlar	22
	Çoktan seçmeli testler	21
	Eşleştirme testleri	19
	Açık uçlu sorular	14
	Ödev verme	13
	Performans değerlendirme	13
	Kompozisyon yazma	12
	Tema sonu değerlendirme	10
	Sözlü sınavlar	9

Akran değerlendirme	5
Öz değerlendirme	2
Toplam	261

Ölçme-değerlendirme yöntemlerine ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin olumlu (f=23), ve olumsuz (f=98) olmak üzere iki farklı ana tema altında toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin en çok kullandıkları ölçme-değerlendirme tekniklerine (f=128) yönelik olarak da bir diğer ana tema oluşmuştur. Katılımcılardan alınan yanıtlar değerlendirildiğinde olumlu yanıtların nedenlerine bakıldığında “Öğrenci düzeyine uygun olması” (f=8), “Kazanımlara uygun olması” (f=8), “Yöntem ve teknik çeşitliliği olması” (f=8) öne çıktığı görülmektedir. Öğretmenlerin olumlu görüşlerini yansıtan ifadelerden örnekler aşağıda yer almaktadır:

Ö2-K: “Ölçme değerlendirme yöntemleri daha önceki sınıflar düzeyinde yer alan kazanımlara uygun olarak tasarlandığı için problem oluşturmamaktadır.”

Ö16-E: “Değerlendirme kısmında herhangi bir zorlukla karşılaşmadım. Kitaptaki ölçme-değerlendirme etkinlikleri de öğrencilerin seviyesine uygundur.”

Ö20-K: “Herhangi bir sorunla karşılaşmadım. Tavsiye edilen yöntem ve tekniklerden öğretmen sınıfına en uygun olanını seçebilir.”

Katılımcılardan alınan yanıtlar değerlendirildiğinde olumsuz yanıtların nedenlerine bakıldığında ise “Yetersiz olması” (f=15), “Kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olmaması” (f=14), “Yüzeysel ölçme-değerlendirme yapması” (f=14) ve “Öğrencinin bildiğini ifade etmesine uygun olmaması” yüklemelerinin öne çıktığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin olumsuz görüşlerine ilişkin örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur:

Ö4-K: “Sınıflar kalabalık olduğu için drama vb. teknikler kullanılamıyor. Yazılı da her öğrencinin performansını ortaya çıkarıcı nitelikte değil.”

Ö7-E: “Doğru dürüst okuma yazması olmayan çocuklarla ilgili çok da sağlıklı bir ölçme-değerlendirme yapmak mümkün olmamaktadır.”

Ö15-K: “Kazanımların çok olması ölçme değerlendirme açısından çok zorluk çıkarıyor. Yazılılarda her kazanıma yönelik soru hazırladığımızda öğrenci sınavı yetiştiremiyor. Yazma becerisini ölçmek için kompozisyon soruları soramıyoruz çünkü el yazısı sebebiyle yazıları okunmuyor. Özellikle öz değerlendirme konusunda sorun yaşıyorum. Kendi yazısını veya konuşmasını değerlendirdiği etkinlikler amacına ulaşmıyor.”

Ö17-K: “Öğrenciler akran değerlendirmesi yapmakta zorlanmaktadır. Değerlendirmeleri duygusal davranmaktan öte gidememektedir. Bir gerekçe sunmakta zorlanmaktadır.”

Araştırma kapsamında öğretmenlerin en çok kullandıkları ölçme-değerlendirme tekniklerine ilişkin olarak verdikleri yanıtlara bakıldığında “Yazılı sınav” (f=22), “Çoktan seçmeli testler” (f=21), “Eşleştirme testleri” (f=19) ve “Açık uçlu sorular” (f=14) kodlamalarının öne çıktığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri ifadelerde ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

Ö5-K: “Ağırlıklı olarak yazılı sınav, testler, eşleştirme testleri kullanıyorum. Ancak performans testleri, akran değerlendirmesi de ara ara yapıyorum.”

Ö20-K: “Çoktan seçmeli testler, yazılı sınav, açık uçlu sorular kullanıyorum.”

Ö25-E: “Klasik olarak yaptığımız yazılı sınav ve testlerin yanı sıra, kompozisyon yazma, akran ve öz değerlendirme de uyguluyorum. Tema sonu değerlendirmeleri de dikkate alıyorum.”

Öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan ölçme-değerlendirme tekniklerine yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; olumlu görüşlerin öğrenci düzeyine uygun olması, kazanımlara uygun olması, yöntem ve teknik çeşitliliği olması ve zaman baskısı olmaması kodlamalarının öne çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise yetersiz olması, kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olmaması, yüzeysel ölçme-değerlendirme yapması, öğrencinin bildiğini ifade etmesine uygun olmaması yanıtlarının daha önde olduğu

tespit edilmiştir. Öğretmenlerin en çok tercih ettiği ölçme-değerlendirme tekniklerinde ise yazılı sınav, çoktan seçmeli testler, eşleştirme testleri, açık uçlu sorular ve ödev verme yüklemelerinin öne çıktığı belirlenmiştir.

7. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Dönük Olarak Verilen Rehberlik Hizmetine İlişkin Görüşler

Öğretmenlere “5. sınıf Türkçe dersi öğretim programının uygulanmasına dönük olarak verilen rehberlik hizmeti ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve öğretmen yanıtlarından elde edilen bulgulara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Dönük Olarak Verilen Rehberlik Hizmetine İlişkin Görüşler

Katılımcı yanıtları		f
Olumlu		5
	Yeterli düzeyde olması	5
Olumsuz		76
Nedenleri	Yeterli düzeyde olmaması	15
	Yüzeysel verilmesi	14
	Rehberlik yapan kişinin yetersiz olması	14
	Programla tam uyumlu olmaması	12
	Sürenin kısa olması	12
	Planlamanın yetersiz olması	6
	Velilerin dâhil edilmemesi	3
	Toplam	81

Tablo 8 incelendiğinde 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programına yönelik olarak verilen rehberlik hizmetine ilişkin olarak öğretmen görüşlerinin olumlu (f=5) ve olumsuz (f=76) olmak üzere iki farklı kategori oluşturduğu belirlenmiştir. Olumlu görüş belirten öğretmenler “Yeterli düzeyde olması” (f=5) nedenine yüklem yaptıkları belirlenmiştir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

Ö6-E: “Gerekli rehberlik hizmetlerinin dönem başında verildiğini düşünüyorum.”

Ö19-K: “Gerekli rehberlik hizmeti verilmektedir. Öğretmenler bu konuda bilgilendirilmekte ve onlara yol gösterilmektedir.”

Olumsuz düşüncelerini dile getiren öğretmenlerin en fazla “Yeterli düzeyde olmaması” (f=15), “Yüzeysel verilmesi” (f=14), “Rehberlik yapan kişinin yetersiz olması” (f=14) ve “Programla tam uyumlu olmaması” (f=12) nedenlerini belirttikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur:

Ö1-K: “Eğitim verildi ancak çok yüzeyseldi. Rehberlik hizmetinin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Programda değişen noktaları hakkında daha çok kendimiz araştırarak bilgi sahibi olduk.”

Ö2-K: “Yeterli değildi. Orada verilen bilgileri okulda Türkçe zümresi olarak yaptığımız toplantıda biz araştırmış ve bilgi sahibi olmuştuk. Keşke daha etkili bir rehberlik hizmeti yapılırdı.”

Ö14-E: “Bu konuda birkaç saatlik eğitim almış öğretmenler veya alelacele görev verilerek böyle seminer vereceksin diyerek görevlendirilen arkadaşlar tarafından bilgilendirildik. Toplamda bir saatlik bir kursla program tanıtımı yapıldı. Bunu da yeterli bulmadım.”

Ö23-K: “Doğru düzgün verilmediğini düşünüyorum. Ben böyle bir hizmet almadım. Eksik bir planlama mevcut.”

Genel olarak değerlendirildiğinde; 5. Sınıf Türkçe öğretim programına yönelik olarak öğretmenlere sunulan rehberlik hizmeti hakkında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin yeterli düzeyde olması nedenine; olumsuz görüş belirten öğretmenlerin ise yeterli düzeyde olmaması, yüzeysel verilmesi, rehberlik yapan kişinin yetersiz olması ve programla tam uyumlu olmaması nedenlerine yüklem yaptıkları belirlenmiştir.

8. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Daha İşlevsel Olabilmesine İçin Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler

Araştırma kapsamında öğretmenlere “5. sınıf Türkçe dersi öğretim programının daha işlevsel olabilmesi için çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve elde edilen bulgulara Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Daha İşlevsel Olabilmesine İçin Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler

Katılımcı yanıtları	f
Öğrenci seviyesine uygun metinler seçilmeli	10
Anlamaya dönük ekinlikler arttırılmalı	8
Dinleme metinlerinde görsellerin sayısı arttırılmalı	8
Kitap içerikleri bölgelere göre farklı hazırlanmalı	8
Program hazırlanırken öğretmen görüşlerine daha fazla yer verilmeli	8
Üst düzey becerilerin gelişimine yönelik etkinlikler arttırılmalı	7
Anlaması daha kolay metinler seçilmeli	7
Materyal kullanılan etkinlikler arttırılmalı	7
Öğrenci için eğlenceli eğitim ortamı oluşturulması desteklenmeli	6
Türkçe becerilerini düzgün kullanmaya yönelik kazanımlar arttırılmalı	5
Oyuna dayalı öğrenmeye ağırlık verilmeli	5
Öğrencileri hayata hazırlaması öncelenmeli	3
Hazırlanan kitaplar ayrıntılı incelenmeli	3
Kazanımlar daha da sade olmalı	5
Kendi değerlerimize daha fazla yer verilmeli	5
Dilbilgisini sezdirecek etkinliklere yer verilmeli	5
Öğretmenlerin bilgilerini paylaşacağı ortamlar oluşturulmalı	4
Olumlu davranış kazandırmaya yönelik etkinliklere ağırlık verilmeli	4
Öğretmenlere yönelik rehberlik hizmetleri arttırılmalı	4
Olaya dayalı metinlere ağırlıklı verilmeli	3
Öğrenciye tavsiye edilen hikâye kitapları tekrar belirlenmeli	2
Öğrenci iletişimini ve etkileşimini sağlayacak etkinlikler verilmeli	2
Toplam	119

Öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programının daha işlevsel olabilmesine ilişkin görüşleri (f=119) alınmış en çok yüklemenin “*Öğrenci seviyesine uygun metinler seçilmeli*” (f=10), “*Anlamaya dönük ekinlikler arttırılmalı*” (f=8), “*Dinleme metinlerinde görsellerin sayısı arttırılmalı*” (f=8), “*Kitap içerikleri bölgelere göre farklı hazırlanmalı*” (f=8) ve “*Program hazırlanırken öğretmen görüşlerine daha fazla yer verilmeli*” (f=8) şeklinde olduğu görülmektedir. Katılımcı görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmaktadır:

Ö1-K: “*Programın içeriği hazırlanırken Türkiye’nin farklı eğitim bölgelerinde, farklı koşullarda eğitim alan öğrencilere yönelik olmasına daha fazla özen gösterilmelidir. Programın görünen yüzü olan ders kitapları farklı eğitim bölgeleri dikkate alınarak birkaç çeşit olarak hazırlanabilir. Çocukların zevk aldığı metin türleri ve etkinliklere daha fazla ağırlık verilebilir.*”

Ö3-E: “*Daha çok öğrenci profiline hitap eden nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, eleştirel ve yaratıcı düşünme, iletişim, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve karar verme gibi temel becerilere daha fazla yer verilmelidir.*”

Ö11-E: “*Programda daha fazla davranış kazandırmaya yönelik etkinliklerin olmasını istiyorum. Bilgiden ziyade olumlu davranış kazandırma uygulamasının olması daha yararlı olur.*”

Ö17-K: “*Öğrencileri geleceğe ve hayat hazırlaması birinci önceliği olan bir program olmalı. Çocukların daha aktif yer alabilecekleri etkinlikler sağlamalı.*”

Öğretmen görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; programın daha işlevsel olabilmesi için pek çok çözüm önerisi sunulduğu görülmektedir. Bunlardan en çok yükleme yapılanlarının öğrenci seviyesine uygun metinler seçilmeli, anlamaya dönük ekinlikler arttırılmalı, dinleme metinlerinde görsellerin sayısı arttırılmalı, bölgelere göre içerikleri kitaplar hazırlanmalı, program hazırlanırken öğretmen görüşlerine daha fazla yer verilmeli olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇLAR ve TARTIŞMA

Türkçe dersi öğretim programı Cumhuriyetin ilanından bugüne gelinceye kadar içeriğinde değişiklikler yapılarak veya tamamı yeniden hazırlanmak suretiyle pek çok kez değiştirilmiştir. Programların sürekli güncellenmesinin temel amacı eğitim ve öğretimin temel kılavuzu kabul edilen öğretim programlarının çağın gereklerine uygun olmasını ve bir vizyona sahip olmasını sağlamaktır. Daha önceki Türkçe dersi öğretim programlarında yer almayan vizyon düşüncesi 2015 ve 2018 yıllarındaki programda yer almakta ve programın geleceğe yönelik daha sağlam temeller üzerinde olmasını hedeflemektedir (MEB, 2015). Bundan önceki Türkçe öğretim programı 2005 yılında değiştirildiği için Türkçe öğretim programına yönelik alan yazın tarandığında 2005 yılına ilişkin araştırmaların öne çıktığı görülmektedir. Bayburtlu'nun (2015) çalışmasında 2006 ve 2015 yılı Türkçe dersi öğretim programlarının içerikleri birbirleriyle karşılaştırılmıştır. 2015 yılında; kazanım sayısının 2006 yılına göre azaldığı ve becerilerin daha öne çıktığı; teknolojinin süreç içerisindeki gelişimine paralel olarak programda da teknolojik gelişmelere uygun kazanım, yöntem ve teknik ve materyallerin yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca 2015 yılı programında Türkçe öğrenim alanlarına ilişkin kazanımların 2006 yılına göre daha net, anlaşılır ve uygulanabilir olarak bulunduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak pek çok farklı öge açısından 2015 yılında hazırlanan Türkçe dersi öğretim programının 2006 yılındaki programa göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak 2017-2018 eğitim öğretim yılında programda yapılan son değişikliklerin uygulanmasından sonra yapılan çalışmalar, programın iyi ve iyileştirilmesi gereken yanlarını ortaya koyacaktır. Çünkü programın asıl etkililiğini belirleyen okullardaki uygulama sonuçlarıdır. Bu çalışma da yapılan son güncellemelerin Türkçe dersi öğretim programı okullarda uygulandıktan sonra programın farklı boyutlarına ilişkin olarak elde edilen dönütlerin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Türkçe dersi öğretim programının kazanım boyutuna ilişkin elde edilen veriler genel olarak değerlendirildiğinde; öğretmenlerin 5. sınıf Türkçe öğretim programı kazanımlarına ilişkin olumlu görüşlerde; öğrenci seviyesine uygun olması, tüm dil becerilerine yer verilmesi, birbiriyle uyumlu olması, birbiriyle uyumlu olması nedenlerinin öne çıktığı belirlenmiştir. Programa yönelik olumsuz görüşlerde ise; öğrenci seviyesinin üzerinde olması, kazanım sayısının fazla olması, dilbilgisine daha fazla yer verilmesi gerektiği, kolaydan zora doğru sıralanması gerektiği nedenlerinin öne çıktığı tespit edilmiştir. Şahin'in (2007) yılında ilköğretim birinci kademedeki Türkçe dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışma sonuçlarına göre öğretmenlerin Türkçe dersi programındaki kazanımlara ilişkin olarak olumlu bir tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Dur (2014) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğretmenler Türkçe öğretim programındaki kazanımlar hakkında olumlu görüş belirtmişlerdir. Ancak bu kazanımlara ulaşılabilmesi için okullarda yeterli araç-gereç olmadığını ifade etmişlerdir. Yapıcı ve Leblebiciler (2007) tarafından yapılan araştırma bulgularında ise kazanımlara yönelik tutumun orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Benzer bir sonuç da Epçayan ve Erzen'in (2008) yaptığı araştırma bulgularında ortaya çıkmıştır. Durukan'ın (2015) yaptığı 2005 yılı Türkçe dersi öğretim programında yer alan Türkçe dersi kazanımlarına ilişkin olarak öğretmenlerin görüşlerini aldığı araştırma bulgularına göre de kazanımların uygunluğunun orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen öğretmen görüşleri incelendiğinde 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların ulaşılabilirliğine yönelik olarak öğretmenlerin verdikleri olumlu yanıtlarda en fazla; ulaşılabilir nitelikte olması, öğrenci düzeyinde olması ve dilbilgisi ağırlıklı olmaması nedenlerine yüklem yapıldığı tespit edilmiştir. Olumsuz yanıtlarda ise; okulların olanaklarının yetersiz olması, kazanım sayısının fazla olması ve öğrencilerin hazırbulunmuşluklarının farklı olması nedenlerine yüklem yaptıkları görülmektedir. Korkmaz'ın (2006) çalışmasında ortaya çıkan bulgular incelendiğinde kazanımlara ulaşılabilirliği olumsuz etkileyen faktörlerin; sınıfların kalabalık olması, materyal eksikliği, okulların alt yapılarının yetersiz olması şeklinde sıralandığı görülmektedir. Epçayan ve Erzen'in

(2008) yaptığı araştırma bulgularına göre okullardaki fiziki şartların yetersiz olmasının Türkçe dersi öğretim programında yer alan kazanımların öğrencilere kazandırılmasını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Çakmak (2010) tarafından 2005 yılı Türkçe ders programını değerlendirmek üzere yapılan tez çalışması sonuçlarına baktığımızda da okulların olanaklarının yetersiz olmasının programın amaçlarının gerçekleştirilmesini olumsuz etkilediği belirlenmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklere yönelik olarak olumlu görüş belirten öğretmenlerin daha az sayıda olduğu görülmüştür. Olumlu görüş belirten öğretmenler görüşlerinin nedenleri olarak öğrenci düzeyine uygun olması, kazanımlara uygun olması ve öğrenci başarısını arttırmasını söylemişlerdir. Olumsuz görüş belirten öğretmenler ise bu düşüncelerinin nedenleri olarak öncelikle materyal eksikliğinin olması, teknolojik yetersizliklerin olması, sınıfların kalabalık olması ve çok fazla zaman almasını göstermişlerdir. Öğretmenlerin olumsuz görüşlerinin nedenlerine baktığımızda programdaki yöntem ve teknikleri olumsuz bulmadıkları ancak bu yöntem ve tekniklerin uygulamasında yaşadıkları sıkıntıları ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerin sınıflarda en çok tercih ettikleri yöntem ve tekniklerin başlıcalarının düz anlatım, soru-cevap, beyin fırtınası, drama ve tartışma olduğu tespit edilmiştir. Arıcı (2006) yaptığı çalışmada Türkçe öğretiminde en çok kullanılan yöntem ve tekniklerin; sunuş, buluş, araştırma, düz anlatım, soru-cevap, tartışma, beyin fırtınası ve problem çözme olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin yarısına yakınının 5. sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinlikler hakkında olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Olumlu yanıt veren öğretmenler bu görüşlerinin nedenleri olarak; kazanımlara uygun olması, öğrenci seviyesine uygun nitelikte olması, kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olması ve öğrencinin temel becerilerini geliştirecek nitelikte olmasını belirtmişlerdir. Olumsuz görüş belirten öğretmenlerin ise; öğrenci düzeyinin üzerinde olması, öğrencilerin etkinliği tam anlayamaması, öğrencilerin tek başına yapamaması ve etkinlikler için gerekli materyallerin olmamasını neden olarak gösterdikleri tespit edilmiştir. Susar Kırmızı ve Akkaya'nın (2009) yaptığı araştırmanın bulgularına göre Türkçe dersi öğretim programında yer alan etkinliklerin genel olarak yeterli ve uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dur (2014) tarafından yapılan tez çalışmasına göre öğretmenlerin programdaki etkinliklerin Türkçe'nin öğretilmesine uygun olarak hazırlandığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan materyallere yönelik olarak öne çıkan olumlu görüşlerinin; kazanımlara uygun olması, kolay ulaşılabilir olması, öğrencilerin gelişimini destekleyecek nitelikte olması, uygulamasının kolay olması şeklinde sıralandığı belirlenmiştir. Olumsuz görüşlerinde ise; gerekli materyallerin olmaması, okul imkânlarının yetersiz olması, öğrenci düzeyinin üzerinde hazırlanması ve kullanışlı olmaması nedenlerinin öne çıktığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin en çok tercih ettiği materyallerin; ders kitabı, sınıf tahtası, sözlük, şema ve tablolar, yardımcı kitaplar ve akıllı tahta olduğu görülmektedir. Güven (2007) tarafından yapılan araştırma bulgularında öğretim programında yer alan materyallerin okullarda bulunmamasının öğretim sürecini olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Susar Kırmızı ve Akkaya'nın (2009) araştırmalarında yer alan bulgulara baktığımızda da programda yer alan materyallerin okulda eksik olduğu belirtilmiştir.

Öğretmenlerin 5. Sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan ölçme-değerlendirme tekniklerine yönelik görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde olumlu görüşlerde; öğrenci düzeyine uygun olması, kazanımlara uygun olması, yöntem ve teknik çeşitliliği olması ve zaman baskısı olmaması kodlamalarının öne çıktığı görülmektedir. Olumsuz görüşlerde ise; yetersiz olması, kalıcılığı sağlayabilecek nitelikte olmaması, yüzeysel ölçme-değerlendirme yapması, öğrencinin bildiğini ifade etmesine uygun olmaması yanıtlarının daha önde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin en çok tercih ettiği ölçme-değerlendirme tekniklerinde; yazılı sınav, çoktan seçmeli testler, eşleştirme testleri, açık uçlu sorular ve ödev verme

yüklemelerinin öne çıktığı belirlenmiştir. Epçaçan ve Erzen'in (2008) yaptıkları araştırma sonuçları incelendiğinde Türkçe dersi öğretim programında yer alan ölçme-değerlendirme tekniklerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu tekniklerden memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Güven'in (2008) araştırma sonuçlarında da öğretmenlerin ölçme-değerlendirme tekniklerini yeterli bulmadıkları belirlenmiştir. Dur'un (2014) yaptığı çalışma sonuçlarına göre programda yer alan ölçme-değerlendirme tekniklerinin orta düzeyde yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlarla ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında; 5. Sınıf Türkçe öğretim programına yönelik olarak öğretmenlere sunulan rehberlik hizmeti hakkında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir. Olumlu görüş belirten öğretmenlerin yeterli düzeyde olması nedenine; olumsuz görüş belirten öğretmenlerin ise yeterli düzeyde olmaması, yüzeysel verilmesi, rehberlik yapan kişinin yetersiz olması ve programla tam uyumlu olmaması nedenlerine yüklem yaptıkları belirlenmiştir. Güven'in (2008) yaptığı çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; öğretmenlerin yeni programla ilgili değişimlerin kendilerine tam olarak anlatılmadan programı uygulamaya başladıkları, değişen programla ilgili yeterli hizmet içi eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Susar Kırmızı ve Akkaya (2009) tarafından yapılan araştırma bulgularında rehberlik hizmetinin yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Dur'un (2014) yaptığı tez çalışmasının sonucuna göre de programın tanıtımıyla ilgili daha fazla rehberlik çalışmalarına ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

2017-2018 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan 5. sınıf Türkçe öğretim programının daha işlevsel olabilmesi için öğretmenlerin pek çok çözüm önerisi sunduğu görülmektedir. Bunlardan en çok verilen yanıtların; öğrenci seviyesine uygun metinler seçilmeli, anlamaya dönük etkinlikler artırılmalı, dinleme metinlerinde görsellerin sayısı artırılmalı, bölgelere göre içerikleri kitaplar hazırlanmalı, program hazırlanırken öğretmen görüşlerine daha fazla yer verilmeli şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Susar Kırmızı ve Akkaya (2009) yaptıkları çalışmada öğretmenlerden Türkçe dersi öğretim programının daha iyi hale getirilmesine ilişkin görüşlerini almışlardır. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlara bakıldığında; etkinliklerin sayısının azaltılması, okuma metinlerinin kısaltılması, sürenin artırılması, metinlerin öğrenciye uygun belirlenmesi ve öğretmenlere daha nitelikli hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiği yanıtlarını verdikleri görülmektedir. Dur (2014) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre öğretmenler programın daha iyi hale getirilmesine yönelik olarak; kültürel unsurlara daha fazla yer verilmesi, programın hazırlanmasında öğretmenlerin de görüşlerinin alınması, öğrencilerin seviyelerine uygun olması, dil bilgisi konularına daha fazla yer verilmesi, programın günlük hayatla daha fazla ilişkilendirilmesi önerilerini ortaya koydukları tespit edilmiştir.

Okullarda verilen eğitim ve öğretimin programlardaki kazanımlara uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için okullardaki her tür materyal eksikliğinin bir an önce giderilmesi gerekmektedir.

Hazırlanan öğretim programının somut hali olan ders kitapları tek örnek değil Türkiye'nin farklı eğitim bölgeleri dikkate alınarak birkaç çeşit hazırlanabilir.

Programdaki ölçme-değerlendirme tekniklerinin çeşitliliği artırılmalıdır.

Öğretmenlerin program konusundaki farkındalığını arttırmak için daha etkili hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.

Program güncelleme çalışmalarında öğretmenlerin görüşlerine daha fazla yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2004). *Aktif öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Adıgüzel, A. (1997). Yenilenen ilköğretim programının uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(17), 77-94.

- Arıcı, A. F. (2006). Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 299-308.
- Arslan, A. (2009). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ve Türkçe öğretimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 143-154.
- Bayburtlu, Y. S. (2015). 2015 Türkçe dersi öğretim programı ve 2006 Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(15), 137-158. DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8817>
- Benek, İ., & Kocakaya, S. (2012). İstasyonlarda öğrenme tekniğine yönelik öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 8-18.
- Bilen, M. (2006). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: an introduction to theory and methods*. USA: Allyn and Bacon.
- Brooks, J. G., & Brooks, M. G. (1999). *In search of understanding: the case for constructivist classrooms*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Bulut, İ. (2006). *Yeni ilköğretim birinci kademe programlarının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (11. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (17. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri. Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev.). (3. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çakmak, G. (2010). *İlköğretim birinci kademe Türkçe öğretim programının öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmeye etkisine yönelik öğretmen görüşleri (Tokat ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çalık, T. (2006). Eğitimle ilgili bazı temel kavramlar. L. Küçükahmet (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 14-21). (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çelikkaya, T. (2008). *Yapılandırmacı yaklaşımın sosyal bilgiler öğretiminde başarı, tutum ve kalıcılığa etkisi (5. sınıf örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Demirel, Ö. (2011). *Öğretme sanatı. Öğretim ilke ve yöntemleri*. (17. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2014). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya*. (21. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dur, Y. (2014). *İlköğretim ikinci kademe öğretmenlerinin, öğrencilerinin ve velilerinin Türkçe programı ve programın uygulanmasıyla ilgili görüşleri ile programın uygulanması sırasında karşılaştıkları sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Durukan, E. (2015). Öğretmen görüşleri açısından Türkçe dersi öğretim programı kazanımları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8).
- Epçaçan, C., & Erzen, M. (2008). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 1(4), 182-202.
- Erdem, E., & Demirel, Ö. (2002). Program geliştirmede yapılandırmacılık yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 81-87.
- Ertürk, S. (1973). *Eğitimde program geliştirme*. (3. Baskı). Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme*. (3. Baskı). Gül Yayınevi.
- Girgin, Y. (2011). Cumhuriyet Dönemi (1929-1930, 1949, 1981) ortaokul Türkçe öğretimi programlarının içerik, genel ve özel amaçlarıyla karşılaştırmalı gelişim düzeyi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Bilimleri*, 2(1), 11-26.
- Glaser, B., & Strauss, A. L. (1967) *Discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine.
- Gömleksiz, M. N. (2005). Yeni ilköğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 339-384.
- Gömleksiz, M. N., & Kan, A. Ü. (2007). Yeni ilköğretim programlarının dayandığı temel ilke ve yaklaşımlar. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 60-66.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1985). *Naturalistic inquiry*. California: SAGE.
- Gün, M. (2012). İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi okuma etkinliklerinde karşılaşılan sorunlar. *Turkish Studies*, 7(4), 1961-1977.

- Güneş, F. (2004). İlköğretim programlarında yeni yaklaşımlar Türkçe (1-5.Sınıf). *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 54-55, 27-28.
- Güven, A. Z. (2011). İlköğretim II. kademe Türkçe dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 121-133.
- Kaptan, S. (1973). *Bilimsel araştırma teknikleri*. Ankara: Rehber Yayınevi.
- Karadağ, Ö. (2012). Anlama becerileri açısından Türkçe dersi öğretim programına (6, 7, 8. sınıflar) eleştirel bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(1), 97-110.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (26. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, T. (2011). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe dersi proje görevi başarı puanları ile akademik başarı ve derse yönelik tutum arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Korkmaz, İ. (2006). Yeni ilköğretim birinci sınıf programının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 419-431.
- Kurt, H., & Ekici, G. (2013). Bireysel farklılıklar ve eğitime yansımaları. G. Ekici ve M. Güven (Ed.). *Öğrenme-öğretme yaklaşımları ve uygulama örnekleri içinde* (s. 40-82). (1. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- MEB (2005). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. sınıflar)*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2015). *Türkçe dersi öğretim programı (1- 8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma. Desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Çev. Ed.). (3. Basımdan çeviri). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ocak, G. (2008). Yöntem ve teknikler. G. Ocak (Ed.). *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (s. 212-292). (2. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2011). *Eğitim felsefesi*. (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Susar Kırmızı, F., & Akkaya, N. (2009). Türkçe öğretimi programında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 42-54.
- Şahin, İ. (2007). Yeni ilköğretim 1. kademe Türkçe programının değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 6(2), 284-304.
- Temur, T. (2007). Kelime hazinesinin geliştirilmesi. A. Kırkılıç, A.ve H. Akyol (Ed.) *İlköğretimde Türkçe öğretimi içinde* (ss. 195-232) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Topses, G. (2006). Bir bilim olarak eğitimin temelleri. L. Küçükahmet (Ed.). *Eğitim bilimine giriş içinde* (s. 24-44). (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Varış, F. (1988). *Eğitim bilimine giriş*. (4. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Varış, F. (1994). Eğitimde program geliştirme. Teori ve teknikler. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Yapıcı, M., & Leblebiciler, N. H. (2007). Öğretmenlerin yeni ilköğretim programına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(3), 480-490.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.